

КЛАСИФІКАЦІЯ ФУНКЦІЙ ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ ПРАВОПОРЯДКУ У ЗБРОЙНИХ СИЛАХ УКРАЇНИ

Віктор Миколайович ПЛАХТІЙ,

*аспірант Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0009-0006-1690-9149>*

Функції як елемент змісту адміністративно-правового статусу окреслює основні напрямки діяльності суб'єкта щодо вирішення поставлених завдань. Не виключенням є й діяльність Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. Саме функції, як вбачається, відображають практичний бік діяльності даного правоохоронного формування у складі ЗСУ. З точки зору етимології, категорія «функція» розкриває те до чого прагнуть, робота кого-, чого-небудь, обов'язок, коло діяльності когось, чогось, призначення, роль чого-небудь [1, с. 653]. Доцільно підкреслити справедливості зауваження Б.М. Ринажевського, що функції безпосередньо впливають на елементи організації суб'єкта військового адміністрування (компетенція, структура, система), яким є Служба правопорядку, а також її діяльності (розробка та прийняття рішень, їх реалізації, визначення обсягу та характеру інформації, форм її обробки та передачі) тощо [2].

Аналіз Закону України «Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України» дає можливість класифікувати функції Служби правопорядку наступним чином:

- боротьба із злочинами та іншими правопорушеннями (попереджувати, виявляти, припиняти кримінальні та інші правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях військовослужбовцями, військовозобов'язаними під час проходження ними зборів та працівниками ЗСУ під час виконання ними службових обов'язків; приймати та реєструвати заяви і повідомлення про злочини та інші правопорушення, вчинені у військових частинах, а також в інших місцях, своєчасно приймати стосовно них обґрунтовані і законні рішення; припиняти адміністративні правопорушення і здійснювати провадження у справах про адміністративні правопорушення, що віднесені до компетенції цієї Служби Кодексом України про адміністративні правопорушення; повідомляти органи державної влади та органи місцевого самоврядування, військове командування, органи військового управління, громадськість за місцем служби або роботи особи, в тому числі цивільних громадян, які незаконно перебували на території військової частини або військового об'єкта і вчинили протиправні дії, про вчинення ними правопорушення, провадження стосовно якого належить до компетенції Служби правопорядку; проводити розшук вогнепальної зброї, бойових припасів

до неї або вибухових речовин, викрадених або втрачених у військових частинах; повідомляти не пізніше ніж у триденний строк про вчинення військовослужбовцями та військовозобов'язаними під час проходження ними зборів кримінальних та інших правопорушень командирів (начальників) військових частин, до особового складу яких належать такі особи, а відповідного прокурора – негайно [3]);

- попереджувально-виховні (виявляти причини та умови, що сприяють вчиненню кримінальних та інших правопорушень, вживати заходів щодо їх усунення, брати участь у правовому вихованні військовослужбовців, працівників ЗСУ; брати участь у проведенні профілактичної роботи серед військовослужбовців, схильних до вчинення правопорушень, сприяти військовому командуванню, органам військового управління в забезпеченні військової дисципліни серед військовослужбовців) [3];

- функції у сфері взаємодії (взаємодіяти з військовими формуваннями, утвореними відповідно до законів України, органами Національної поліції, іншими правоохоронними органами, у тому числі обмінюватися з ними інформацією для виявлення правопорушень; виконувати в установленому законом порядку і в межах своєї компетенції доручення слідчого, прокурора, ухвали суду та постанов суддів; надавати у межах своєї компетенції допомогу органам державної влади, органам місцевого самоврядування, військовому командуванню, органам військового управління та їх представникам, громадським організаціям у провадженні їх законної діяльності у разі протидії їм або небезпеки з боку правопорушників - військовослужбовців ЗСУ; забезпечувати збереження знайдених, вилучених у затриманих та заарештованих осіб, які тримаються на гауптвахті, документів, речей, цінностей та іншого майна, а також передавати органам Національної поліції документи і речі цивільних осіб, затриманих на території військових частин (військових об'єктів) [3];

- транспортної безпеки (здійснювати в межах своєї компетенції нагляд за дорожнім рухом військових транспортних засобів, контроль за виконанням у Збройних Силах України вимог законодавства з питань забезпечення безаварійного використання техніки; вести облік та розподіл номерних знаків, реєстрацію військових транспортних засобів Збройних Сил України; погоджувати в установленому законодавством порядку з відповідними органами перевезення великогабаритних, великовагових і небезпечних вантажів транспортними засобами Збройних Сил України, забезпечувати їх супроводження та контроль за дотриманням особливих умов, правил, норм і стандартів з організації перевезення зазначених вантажів) [3];

- функції, пов'язані із обмеженням волі (свободи пересування) окремих осіб (розшукувати і затримувати військовослужбовців ЗСУ та інших військових формувань, утворених відповідно до законів України, які самовільно залишили військові частини чи місця служби або не з'явилися в строк без поважних причин на військову службу, а також

тих, які переходять від органів досудового розслідування або суду, чи засуджених, які ухиляються від виконання кримінального покарання; забезпечувати у передбачених законом випадках виконання кримінальних покарань стосовно військовослужбовців, які за вироком суду засуджені до тримання в дисциплінарному батальйоні або до кримінального покарання у вигляді арешту; охороняти та конвоювати затриманих чи взятих під варту військовослужбовців та військовозобов'язаних під час проходження ними зборів, а також тих, що відбувають покарання у дисциплінарному батальйоні) [3];

- запобіжно-організаційні (запобігати диверсійним проявам і терористичним актам на військових об'єктах; брати участь у підготовці та проведенні гарнізонних заходів) [3];

- робота в особливий час, функції, які реалізуються виключно в разі ведення особливих правових режимів (брати участь у виконанні завдань військовими частинами у разі їх залучення в установленому законом порядку до проведення робіт під час введення режиму воєнного або надзвичайного стану в Україні або в окремих її місцевостях) [3].

Доцільно підкреслити справедливість зауваження О.П. Котляренка про те, що сутність діяльності Служби правопорядку характеризується в першу чергу правоохоронними (поліцейськими) функціями. Що ж до виконання завдань військового формування, то для Служби правопорядку вони є факультативними, такими, в яких вона «бере участь». Загалом завдання і функції, які покладаються на Службу правопорядку, є невластивими для Збройних Сил України, проте як їх складова, Служба правопорядку не повинна виходити за межі загальних принципів їх функціонування [4, с. 116].

Тож, саме такий підхід щодо класифікації функцій, як вбачається, дозволяє більш комплексно охарактеризувати практичний бік діяльності Військової служби правопорядку у Збройних Силах України. Саме тому, наведене класифікація матиме важливе теоретичне значення та забезпечить здійснення наукових пошуків у досліджуваному в роботі напрямку.

Список використаних джерел

1. Словник української мови : [в 11 т.] / АН Української РСР, Ін-т мовознав. ім. О. О. Потебні ; редкол.: І. К. Білодід (голова) [та ін.]. - Київ : Наук. думка, 1970 - 1980. Т. 10 : Т-Ф / ред. тому: А. А. Бурячок, Г. М. Гнатюк. 1979. 658 с.
2. Ринажевський Б.М. Компетенція та повноваження військової служби правопорядку (служби правопорядку) у Збройних силах України. URL: <http://radnuk.info/statti/226-admin-pravo/14536-2011-01-18-03-51-02.html>
3. Про Військову службу правопорядку у Збройних Силах України. Закон України від 7 березня 2002 року № 3099-III. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3099-14/conv#n8>
4. Котляренко О. П. Роль примусу в правоохоронній діяльності військової служби правопорядку. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. № 6 (140). 2013. С. 109–118.